

Suomen Unesco-toimikunta

Toimintakertomus 2009

UNESCO/Michel Ravassard. Kuvassa on lukutaito-opetusta. Yksi vuoden 2009 päätapahtumista oli Aikuiskoulutuksen maailmankonferenssi CONFINTEA VI Brasiliassa.

YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti sen tehtävänä on ”myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla”. Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu nykyisin 193 jäsenmaata ja 7 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toteuttamisesta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto.

Järjestön toimialoja ovat kasvatus ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukena. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetusministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja se tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa. Suomen Unesco-toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetusministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNTA	4
3. TOIMINTA	7
3.1. KOULUTUS	8
3.2. KULTTUURI	9
3.3. TIEDE	10
3.4. VIESTINTÄ	11
4. HYÖDYLLISTÄ TIETOA UNESCOSTA	11
<i>Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta</i>	14

1. JOHDANTO

Vuotta 2009 rytmitti lokakuussa järjestetty Unescon 35. yleiskokous. Professori Tapio Markkasen johtama Suomen Unesco-toimikunta osallistui kokouksen valmisteluun ja kannanmuodostukseen aktiivisesti. Yleiskokous, paitsi päätti ohjelmasta ja budjetista kaudelle 2010–2011, myös valitsi Unescon uuden pääjohtajan. Järjestö sai historiansa ensimmäisen naispääjohtajan, kun tehtävään valittiin Bulgarian entinen ulkoministeri ja pysyvä edustaja YK:ssa, Irina Bokova.

Ruotsi toimi syyskauden 2009 EU:n puheenjohtajamaana ja oli näin yleiskokousvalmistelussa keskeisessä roolissa EU-koordinaatioissa. Tanska valittiin hallintoneuvoston jäseneksi ja samalla pohjoismainen koordinaatiovastuu Unesco-asioissa siirtyi Norjalta Tanskalle.

Suomen Unesco-toimikunta kokoontui varsinaisiin kokouksiin vuoden aikana seitsemän kertaa. Yleiskokouksen lisäksi toimikunta seurasi erityisesti useiden kansainvälisten koulutus- ja tiedealan konferenssien valmistelua. Myös kulttuuridiversiteettisopimukseen liittyvät asiat ja maailmanperintökysymykset työllistivät vuoden aikana. Lisäksi toimikunta perehtyi ja myötävaikutti Suomen turvallisuusneuvostokampanjaan; Suomi pyrkii jäseneksi YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2013–2014. Laajemmin YK-rintamalla yksi vuoden merkittävimmistä tapahtumista oli Kööpenhaminan joulukuinen ilmastokokous, johon Unescokin osallistui vahvalla edustuksella.

Vuosi 2009 oli myös YK:n kansainvälinen tähtitieteen vuosi, jonka kunniaksi toimikunta tutustui Kansalliskirjaston *Paratiisista katsoen – Tähtitaivaan karttojen historiaa* -näyttelyyn. Näyttelyn oli suunnitellut toimikunnan puheenjohtaja Tapio Markkanen. Toimikunta myös osoitti tukensa Unescon toiminnalle hyvin konkreettisella tavalla lahjoittamalla vuoden 2009 kokouspalkkionsa Unescon Maailmanperintörahostolle.

2. SUOMEN UNESCO-TOIMIKUNTA

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita velvoitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 196 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostavat koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoo-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoo-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon ja opetusministeriöön.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta viimeksi vuonna 2002 annetun asetuksen (*toimintakertomuksen liitteenä*) toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.”

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2007–2010 vahvistettiin valtioneuvoston päätöksellä 21.3.2007. Toimikunta kokoontui varsinaisiin kokouksiin vuoden 2009 aikana seitsemän kertaa (19.2., 19.3., 7.5., 3.6., 10.9., 19.11. ja 16.12.). Lisäksi 21.1. järjestettiin ajankohtaisista Unesco-kysymyksistä opetusministeriön, ulkoasianministeriön ja Pariisiin pysyvä edustuston yhteinen kokous, johon myös toimikunta osallistui. Kokouksissaan toimikunta keskittyi vuonna 2009 muun muassa seuraaviin aiheisiin:

- Unescon 35. yleiskokous järjestettiin Pariisissa 6.-23.10. Toimikunta osallistui yleiskokouksen valmisteluihin ja kannanmuodostukseen. Yleiskokouksessa päätettiin ohjelmasta ja budjetista kaudelle 2010–2011 sekä valittiin Unescon uusi pääjohtaja.
- Vuonna 2009 järjestettiin useita isoja kansainvälisiä konferensseja, joiden valmisteluja ja tuloksia toimikunta seurasi mielenkiinnolla. Kestävää kehitystä ja koulutusta käsittelevä maailmankonferenssi järjestettiin Bonnissa maaliskuun taitteessa, korkeakoulutuksen maailmankonferenssi heinäkuussa Pariisissa ja Maailman tiedefoorumi Budapestissa marraskuussa. Vuosi huipentui Brasiliassa joulukuussa pidettyyn Aikuiskoulutuksen maailmankonferenssiin.
- Suomi pyrkii YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi kaudelle 2013–2014. Vaalit järjestetään vuonna 2012. Toimikunta perehtyi kokouksissaan turvallisuusneuvostokampanjaan ja mahdollisuuksiin tukea sitä Unesco-toiminnassa. Kampanjaa koordinoidaan ulkoasianministeriössä ja toimintatapoja suunnitellaan yhdessä tasavallan presidentin ja valtioneuvoston kanslioiden kanssa. Keskeistä on Suomen YK-profiilin kohentaminen läpileikkaavasti, mitä myös myönteinen näkyminen Unescossa edistää.

TOIMIKUNNAN KOKOONPANO 2007–2010

Puheenjohtaja

professori Tapio Markkanen, Helsingin yliopisto

Varapuheenjohtaja

ohjelmistoalueen johtaja Olli-Pekka Heinonen, YLE

Jäsenet

lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula

professori Timo Cantell, Sibelius-Akatemia

opetusneuvos Irmeli Halinen, Opetushallitus

professori, tutkimusjohtaja Juha Kämäri, Suomen ympäristökeskus

johtaja Johanna Maula, Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa

pääjohtaja Jussi Nuorteva, Kansallisarkisto

teatteriohjaaja, puheenjohtaja Raija-Sinikka Rantala, Teatterin tiedotuskeskus

asiamies Juha Rekola, Suomen Journalistiliitto, Viestintä ja kehitys -säätiön puheenjohtaja

professori Rauni Räsänen, Oulun yliopisto

kansanedustaja Jutta Urpilainen, Suomen YK-liiton puheenjohtaja

Maria Kaisa Aulan sijaisena toimikunnan työskentelyyn osallistui johtaja Gunvor Kronman, Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus, ja Jutta Urpilaisen sijaisena toiminnanjohtaja Helena Laukko YK-liitosta. Ulkoasianministeriön edustajana toimikunnan kokouksiin osallistui hallinnollinen ulkoasiainsihteri Aino Elfvengren poliittiselta osastolta.

Suomen Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö ja sen pääsihteerinä toimii kulttuuriasiainneuvos Zabrina Holmström. Opetusministeriön muut toimikunnan sihteeristötehtäviä ja Unesco-asioita hoitavat virkamiehet olivat vuonna 2009 suunnittelija Hannu Vainonen, projektisuunnittelija Joel Peltonen ja kansainvälisen vaihdon sihteerit Aila Rapeli ja Kati Anttalainen. Unesco-työssä avusti korkeakouluharjoittelija Noora Huuki. Toimikunnan sihteeri oli ylitarkastaja Karoliina Tikka.

3. TOIMINTA

Unescon 35. yleiskokous

Unesco kokoontui 35. yleiskokoukseensa 6.–23.10. Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana oli kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallin ja varapuheenjohtajana Suomen pysyvän OECD- ja UNESCO -edustuston suurlähettiläs Antti Kuosmanen. Valtuuskunnan jäseninä olivat kansliapäällikkö Harri Skog, kansainvälisten asiain johtaja Jaana Palojärvi ja Yleisradion ohjelmistoalueen johtaja Olli-Pekka Heinonen ja varajäseninä Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteeri, kulttuuriasiainneuvos Zabrina Holmström, ministerineuvos Kirsi Vanamo-Santacruz, ulkoasiainneuvos Kari Kahiluoto, opetusneuvos Irmeli Halinen ja ylitarkastaja Laura Mäkelä.

Asiantuntijajäseninä olivat hallinnollinen ulkoasiainsihteeri Aino Elfvingren, ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander, kansainvälisten asiain johtaja Irina Kauhanen, opetusalan neuvonantaja Heikki Kokkala, johtaja Gunvor Kronman, opetusneuvos Kirsi Lindroos, professori Tuomo Melasuo, pääjohtaja Jussi Nuorteva, projektisuunnittelija Joel Peltonen, teatteriohjaaja Raija-Sinikka Rantala, asiamies Juha Rekola, professori Jorma Sipilä, suunnittelija Hannu Vainonen sekä avustajina Marja Richard, Mari Poikonen ja Sara Karlsson Suomen pysyvästä edustustosta ja sihteerinä kansainvälisen vaihdon sihteeri Kati Anttalainen. Suomen pääpuheenvuoron piti kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallin 8.10. Yleiskokousta edelsi nuorisofoorumi, jossa Suomea edusti Anna Pelkonen.

Yleiskokous hyväksyi ohjelman ja budjetin kaudelle 2010–2011. Hyväksytty budjetti kaksivuotiskaudelle oli 653 miljoonaa dollaria. Unescon uudeksi pääjohtajaksi valittiin Bulgarian entinen ulkoministeri, pysyvän Unesco-edustuston suurlähettiläänä toiminut Irina Bokova. Hän piti virkaanastujaispuheensa yleiskokouksen päätöspäivänä 23. lokakuuta. Toinen Suomen kannalta tärkeä tulos oli päätös Unescoa koskevan ulkoisen arvioinnin suorittamisesta.

Kokouksessa paljon esillä olleita teemoja olivat mm. talouskriisi ja siitä selviäminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja kestävä kehitys, Koulutus kaikille -ohjelma (EFA), sukupuolten välinen tasa-arvo, Afrikan tukeminen, avoin pääsy tietoon ja sananvapaus.

Yleiskokouksessa valittiin edustajat eri Unescon hallitusten välisiin elimiin. Suomi valittiin kansainvälisen viestinnän kehitysohjelman neuvostoon (IPDC) neljäksi vuodeksi. Suomen jäsenyys jatkuu Nuubia -komiteassa (professori Jaakko Frösén), johon Suomi tuli uudelleenvalituksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Lisäksi Suomen jäsenyys jatkuu vuoteen 2011 kansainvälisen vesiohjelman (IHP) neuvostossa sekä yhteiskuntatieteellisessä MOST-neuvostossa.

Yleiskokouksen valtuuskunnan purkutilaisuus järjestettiin Suomen Unesco-toimikunnan kokouksen yhteydessä 19.11. Pohjoismaisesta koordinaatiosta vastannut Norja välitti Unescon pääjohtajalle ja yleiskokouksen puheenjohtajalle pohjoismaiden näkemykset yleiskokouksen toimivuudesta ja kehittämisehdotuksista.

Yleiskokouksessa valittu uusi hallintoneuvosto järjestäytyi 23.11. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi seuraavalle kaksivuotiskaudelle valittiin Venäjän Eleonora Mitrofanova. Pohjoismaita hallintoneuvostossa edustaa Norjan jälkeen seuraavan nelivuotiskauden ajan Tanska.

Yleiskokousta edelsi pohjoismainen valmisteleva kokous Bergenissä 27.–29.5., jossa Suomea edustivat puheenjohtaja Tapio Markkanen, asiamies Juha Rekola, hallinnollinen ulkoasiansihtööri Aino Elfvingren, pääsihtööri Zabrina Holmström sekä suunnittelija Hannu Vainonen. Bergenissä valmisteltiin pohjoismaiset kannat ja lisäksi keskustelussa olivat pohjoismaiset edustukset hallitusten välisissä elimissä.

Unescon ulkopuolinen evaluaatio

Yleiskokous päätti järjestön ulkopuolisen riippumattoman evaluaation suorittamisesta. Suomi on muiden Pohjoismaiden tavoin kannattanut evaluaation tekemistä. Evaluaation tarkoituksena on arvioida Unescon roolia ja tehtäviä 21. vuosisadalla. Evaluaation suorittamisesta järjestettiin joulukuussa 2009 avoin tarjouskilpailu, jonka voitti ruotsalaistaustainen ”Andante Evaluation” -konsulttitoimisto. Evaluaatio ajoittuu vuodelle 2010 ja sen tuloksia on määrä tarkastella 36. yleiskokouksessa vuonna 2011.

Apulaispääjohtaja d'Orvillen Suomen vierailu

Unescon strategisesta suunnittelusta vastaava apulaispääjohtaja Hans d'Orville vieraili Suomessa 16.–17.3. D'Orville tapasi vierailullaan mm. presidentti Martti Ahtisaaren, Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtajan Tapio Markkasen, ulkoasiainministeriön ja opetusministeriön virkamiehiä sekä suomalaisen kulttuurin parissa työskenteleviä median edustajia. Apulaispääjohtaja vieraili lisäksi Suomen Design-museossa ja modernin taiteen museossa Kiasmassa.

3.1. KOULUTUS

Koulutuksen maailmankonferenssit

Bonnissa järjestettiin *Kestävää kehitystä ja koulutusta käsittelevä maailmankonferenssi (ESD)* 31.3.–2.4. Suomesta osallistuivat opetusministeri Henna Virkkunen, erityisavustaja Laura Rissanen, opetusneuvos Annu Jylhä-Pyykönen ja suunnittelija Hannu Vainonen.

Korkeakoulutuksen maailmankonferenssi pidettiin 6.–8.7. Pariisissa teemalla "The New Dynamics of Higher Education". Kokousta edelsi Euroopan alueen valmistelukokous, joka pidettiin 21.–24.5. Bukarestissa. Toimikunnan puheenjohtaja Markkanen oli mukana suunnittelemassa alueellista kokousta, joka järjestettiin yhteistyössä EU-komission, OECD:n, Euroopan neuvoston, EUA:n (European University Association), ESU:n (European Student's Union) ja EI:n (Education International) kanssa.

Aikuiskoulutuksen maailmankonferenssi CONFINTEA VI järjestettiin Brasiliaan Belémmissä 1.–4.12. Konferenssi kokosi yhteen noin 1 500 aikuiskoulutuksen toimijaa 156 eri maasta. Suomen valtuuskuntaan kuuluivat puheenjohtaja Petri Lempinen, Elinikäisen oppimisen neuvosto, pääsihtööri Eeva-Inkeri Sirelius, Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö (VSY), sekä pääsihtööri, kulttuuriasianneuvos Zabrina Holmström. Konferenssissa korostettiin aikuisten lukutaidottomuutta merkittävä globaalina ongelmana sekä tuotiin esiin aikuiskoulutuksen ja aikuisten lukutaidon merkitys myös lasten kouluttamisen edistäjänä. Konferenssin innoittamana Petri Lempinen ja Zabrina Holmström laativat aikuiskoulutuksen ja kehityksen suhdetta käsittelevän artikkelin, joka julkaistiin Turun Sanomissa tammikuussa 2010.

Kestävä kehitys koulutuksessa esillä Turussa

Åbo Akademi järjesti kestävän kehityksen vuosikymmenen liittyvän "Five Years of the Decade of Education for Sustainable Development" -tapahtuman Turussa 22.– 23.9. Åbo Akademi on YK:n kestävä kehitys edistävän kasvatuksen ja koulutuksen vuosikymmenen kansallinen koordinaatiopiste. Toimikunta tuki tapahtuman järjestämistä ja puheenjohtaja Tapio Markkanen osallistui siihen.

Seksuaalikasvatuksen seminaari aids-päivänä

Maailman aids-päivänä 1.12. järjestettiin "Sexuality Education in the Heart of HIV and AIDS Prevention" -seminaari eduskunnassa. Seminaarin järjestivät eduskunnan Väestö- ja kehitysryhmä sekä Väestöliitto. Puhujana tilaisuudessa oli Unescon HIV- ja AIDS -asioiden koordinaattori, johtaja Mark Richmond. Hänen puheenvuoronsa käsitteli muun muassa Unescon ehdotusta kansainvälisiksi seksuaalikasvatuksen linjauksiksi, jotka olivat joutuneet Yhdysvalloissa konservatiivisten ja uskonnollisten järjestöjen vastustuksen kohteiksi.

www.unesco.org/education

3.2. KULTTUURI

Kulttuuriomaisuuden suojelun työryhmä päätti työnsä

Opetusministeriön asettama kulttuuriomaisuuden suojelun työryhmä 2008–2009 luovutti loppuraporttinsa kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallinille 4.9. Työryhmän tehtävä oli toteuttaa ja edistää aiemman Haagin työryhmän (Unescon 1954 sopimus kulttuuriomaisuuden suojelusta aseellisten selkkausten sattuessa) tuottamia suosituksia. Ryhmän puheenjohtajana toimi neuvotteleva virkamies Hannele Seitsonen opetusministeriöstä. Ryhmän jäsenenä oli mm. suunnittelija Hannu Vainonen opetusministeriöstä sekä pysyvänä asiantuntijana toimikunnan jäsen Jussi Nuorteva Kansallisarkistosta.

Haagin sopimuksen toisen lisäpöytäkirjan säännöt hyväksyttiin

Haagin vuoden 1954 sopimuksen toisen lisäpöytäkirjan jäsenmaiden kokouksessa Pariisissa 23.– 25.11. hyväksyttiin pöytäkirjan toteutusta ohjaavat säännöt (operational guidelines), mikä tarkoittaa pöytäkirjan linjausten tulemistä toiminnallisiksi. Suomesta kokoukseen osallistuivat projektisihteeri Vava Lunabba ja suunnittelija Hannu Vainonen opetusministeriöstä sekä intendentti Karim Peltonen Museovirastosta. Suomi jatkaa komiteassa vuoden 2010 loppuun asti.

LuontoPortille Unesco-logo

Toimikunta myönsi kestävä kehitys edistävälle LuontoPortti/NatureGate-verkkopalvelulle (www.luontoportti.fi) oikeuden käyttää Unesco-logoa. LuontoPortti-verkkopalvelun avulla käyttäjät voivat helposti tunnistaa Suomen luonnosta löytyviä lajeja. Suomen Laatualue myönsi Luontoportille laatuinnovaatiopalkinnon marraskuussa 2009.

Kulttuuridiversiteetti esillä seminaareissa

Unescon kulttuuridiversiteettisopimus ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen oli esillä useissa tapahtumissa vuoden aikana, kuten Euroopan komission järjestämässä Kulttuuri ja luovuus

kehityksen voimavaroina – konferenssissa. Brysselissä 2.–3.4. järjestetty kulttuuri- ja kehityskonferenssi keräsi paikalle noin 40 ministeriä sekä lähes 300 virkamiestä ja asiantuntijaa. Unescon kulttuurista moninaisuutta edistävä sopimus toimii raamina kulttuurin nostamisessa kehityksen ytimeen. Kulttuuridiversiteettikysymykset olivat vahvasti esillä myös Maailman musiikkineuvoston kokouksessa Tunisiassa 17.–22.10., johon osallistui toimikunnan jäsen Timo Cantell. Kokouksen teemana oli ”Access to Musical Diversity”.

www.unesco.org/culture

3.3. TIEDE

Tiedeohjelmien koordinoinnin uudelleenjärjestäminen

Unescon tiedeohjelmien kansallisen koordinaation uudelleenjärjestelyt saatettiin vuoden aikana loppuun. Ohjelmien kansallinen koordinaatioryhmä piti ensimmäisen kokouksensa toukokuussa. Toimikuntaa ryhmässä edustavat Tapio Markkanen ja Juha Kämäri. Tieteellisten seurain valtuuskunnan Tiedeakatemiajaosto toimii ryhmän sihteeristönä.

Filosofian olympialaiset Helsingissä

Kansainväliset filosofian olympialaiset järjestettiin 22.–26.5. Helsingissä. Filosofian olympialaiset on kansainvälinen lukiolaisten filosofiakilpailu, jonka järjestää FISP (Fédération Internationale des Sociétés de Philosophie) ja jota tukee Unesco. Puheenjohtaja Tapio Markkanen vei tapahtuman yhteydessä järjestetyille illallisille toimikunnan terveiset ja esitteli kansainvälistä tähtitieteen vuotta.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta asetettiin

Opetusministeriö asetti uuden tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kaudelle 1.6.2009–31.5.2012. Unesco-toimikunta oli yksi neuvottelukuntaan jäseniä esittänyt taho. Toimikunnan esittämistä ehdokkaista akatemiaprofessori Risto Nieminen Teknillisestä korkeakoulusta/Aalto-yliopistosta valittiin neuvottelukunnan puheenjohtajaksi ja professori Laura Kolbe Helsingin yliopistosta jäseneksi.

Tieteen maailmanfoorumi +10 Budapestissa

Tieteen maailmanfoorumi +10 -tapahtuma järjestettiin Budapestissä 5.–7.11. Suomen valtuuskuntaa johti opetusministeri Henna Virkkunen ja delegaatioon kuuluivat erityisavustaja Laura Rissanen, johtaja Leena Vestala, pääsuunnittelija Tuomas Parkkari ja suunnittelija Hannu Vainonen opetusministeriöstä. Ministeri Virkkunen osallistui panelistina tiederahoitusta koskevaan teemaistuntoon. Ministerin puhe sai positiivista huomiota, ja Suomen panostukset osaamiseen ja tutkimukseen nousivat kokouksessa esiin myönteisenä esimerkkinä.

www.unesco.org/science

www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences

3.4. VIESTINTÄ

Suomi IPDC:n neuvostoon

Suomi valittiin Unescon yleiskokouksessa kansainvälisen viestinnänalan ohjelman IPDC:n (International Programme for the Development of Communication) neuvostoon. Suomen edustaja neuvostossa on Suomen Journalistiliiton asiamies, toimikunnan jäsen Juha Rekola.

Professori Varis Unescon IITE:n hallitukseen

Unescon pääjohtaja nimitti UNESCO Chair, professori Tapio Variksen Unescon Moskovassa sijaitsevan instituutin IITE:n hallitukseen (Institute for Information Technologies in Education). IITE tukee ja kehittää informaatio- ja viestintäteknologian käyttöä opetuksessa.

Kansalliskirjasto mukaan maailman digitaaliseen kirjastoon

Suomen kansalliskirjasto liittyi maailman digitaaliseen kirjastoon, World Digital Libraryyn (www.wdl.org). World Digital Library kehittää Yhdysvaltain kongressin kirjasto yhteistyössä mm. Unescon kanssa. Siinä ovat mukana esimerkiksi Suomen, Ruotsin, Venäjän, Kiinan, Ranskan, Irakin ja Israelin kansalliskirjastot, Alexandrian kirjasto Egyptistä ja Yalen yliopisto.

Radziwillin suvun arkisto maailman muistirekisteriin

Radziwillin suvun 1400-1900-luvuilla kokoama Liettuan suuriruhtinaskunnan arkisto ja Niasvizh'n kirjastokokoelma on sisällytetty maailman muistirekisteriin (Memory of the World Register). Arkisto toimi suvun yksityisen arkiston oheen Liettuan suuriruhtinaskunnan hallinnon virallisena arkistona ja sitä säilytetään Varsovassa, Minskissä, Vilnassa, Kiovassa, Pietarissa, Moskovassa ja Helsingissä Suomen kansalliskirjastossa.

www.unesco.org → *communication and information*

4. HYÖDYLLISTÄ TIETOA UNESCOSTA

Suomen maksuosuus ja muu tuki Unescolle

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetusministeriön määrärahoista. Vuonna 2009 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,3 miljoonaa euroa.

Maailmanperintörahasolle maksettiin vuosittaista tukea noin 14 000 euroa, Dopinginvastaisen yleissopimuksen rahastoon 20 000 euroa ja Kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen rahastoon 20 000 euroa.

Suomen vapaaehtoinen, ns. budjetin ulkopuolinen tuki Unescolle suoritetaan ulkoasiainministeriön määrärahoista. Vuonna 2009 tukea myönnettiin Koulutus kaikille -ohjelmaan

(EFA) 500 000 euroa, 160 000 euroa EFA Inclusive Education -lippulaivaohjelman sihteeristötyöhön, kansainväliselle viestinnän kehittämisohjelmalle IPDC:lle 200 000 euroa, kansainväliselle koulutussuunnitteluinstituutille IIEP:lle 200 000 euroa, Unescon tilastoinstituutille 200 000 euroa ja Unescon kansainväliseen kulttuuridiversiteettirahastoon 200 000 euroa. Lisäksi vuonna 2009 ulkoasiainministeriön Afrikan ja Lähi-idän osaston varoista tuettiin Unescon viestintäalan toimintaa Palestiinassa 500 000 eurolla. Toimittaja Irmeli Seipäjärven viestintäasiantuntijan tehtävää Ramallahin Unesco-toimistossa jatkettiin kaudelle 23.1.–22.12.2010.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2009 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- ✓ Sosiaalisten muutosten hallinta -ohjelman neuvosto ja byroo (Management of Social Transformations Programme, MOST) 2008–2011
- ✓ Kansainvälisen hydrologisen ohjelman neuvosto (International Hydrological Programme, IHP) 2007–2010
- ✓ Ns. Nuubia-komitea (Executive Committee for the International Campaign for the Establishment of the Nubia Museum in Aswan and the National Museum of Egyptian Civilization in Cairo), 2006–2011
- ✓ Haagin 1954 sopimuksen (sopimus kulttuuriomaisuuden suojelusta aseellisen selkkauksen sattuessa) toisen lisäpöytäkirjan mukainen kansainvälinen komitea ja byroo, puheenjohtajuus 2007–2010

Lisäksi Suomi osallistui aktiivisesti mm. valtamerikomission IOC:n (Intergovernmental Oceanographic Commission) työryhmiin ja kokouksiin. Ilmatieteenlaitos ja Suomen Ympäristökeskus koordinoivat Suomen osallistumista IOC:n toimintaan.

Töihin tai harjoitteluun Unescoon

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Vuonna 2009 pääjohtajana toimi japanilainen Koichiro Matsuura, jonka seuraajana aloitti marraskuussa Irina Bokova. Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli noin 2 100 henkilöä.

Unesco tarjoaa laajan valikoiman työmahdollisuuksia, joihin useimmiten valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintäteknologian aloilla.

Unescoon on mahdollista päästä myös palkattomaan harjoitteluun 1–4 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille. www.unesco.org/employment

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2009 Unescon sihteeristössä ovat työskennelleet Anssi Yli-Hietanen Senior Treasury Officerina, Katja Konkola päällikkönä henkilöstöosastolla (Chief of Services Section, Bureau of Human Resources Management), Riitta Charvet avustavana vakuutusvirkamiehenä Henkilöstön eläke- ja vakuutusyksikössä (Assistance insurance officer), Tarja Turtia ohjelma-asiantuntijana viestintäsektorilla, Eero Porko hankintavirkamiehenä hallintosektorilla, Tiina Greggilä-Jouini Assistant/ Secretary to Chief of Section viestintäsektorilla, Irmeli Seipäjärvi viestintäneuvonantajana Unescon Ramallahin toimistossa, Tarja Virtanen Almatyn toimiston johtajana Kazakstanissa (Islamabadin toimiston päällikkönä Pakistanissa syyskuusta lähtien), Katja Frostell Assistant Publication Officerina Unescon tilastoinstituutti UIS:ssä Montrealissa sekä Ulla Kalha, Regional HIV/AIDS Coordinator for West and Central Africa (Dakar, Senegal).

Apulaisasiantuntijoina työskentelivät Elina Penttinen (Maputo, Mosambik), Heidi Kivekäs (Hanoi, Vietnam), Mikko Cantell (Bangkok, Thaimaa), Annukka Lipponen (Almaty, Kazakstan) sekä Suvi Mellavuo-Bonnet (Dakar, Senegal).

Harjoittelijana Unescon sihteeristössä työskentelivät Linda Toivio 9.12.2008 -30.6.2009 sekä Kirsi Mäkinen 25.5.–24.9.2009.

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvänä edustajana Unescossa toimi syyskuuhun saakka suurlähettiläs Pertti Majanen. Hänen seuraajansa on Antti Kuosmanen. Edustustossa työskentelivät lisäksi pysyvän edustajan sijainen, ministerineuvos Kirsi Vanamo-Santacruz ja assistentti Marja Richard. Edustustossa harjoittelijoina olivat Sanna Tirkkonen 23.3.–22.5.2009 Helsingin yliopistosta, Sami Kiiski 1.6.–31.7.2009 Joensuun yliopistosta, Henna-Maija Syrjälä 1.6.–31.7.2009 Lapin yliopistosta, Sara Karlsson 1.9.–30.11.2009 Tampereen yliopistosta sekä työelämävalmennettava Mari Poikonen 1.9.2009–31.8.2010.

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002
Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §

Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvoa antavana asiantuntijatoimikuntana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §

Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- 2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- 3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- 5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §

Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §

Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.

Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §

Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §

Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.

Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteeille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg

Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

YHTEYSTIEDOT

Suomen Unesco-toimikunta

Opetusministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 09-160 04
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa

Délégation permanente de Finlande auprès de l'UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO